

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	17
---------------------	----

CZĘŚĆ PIERWSZA

WPROWADZENIE DO PRAWA FINANSOWEGO	23
---	----

Rozdział I

Finanse publiczne a prawo finansowe (R. Mastalski)	25
1. Pojęcie finansów publicznych.....	25
2. Ekonomiczne aspekty finansów publicznych.....	26
3. Polityka finansowa.....	31
4. Regulacja prawna finansów publicznych.....	32
5. Prawo finansowe w systemie prawa	38

Rozdział II

Ustawa o finansach publicznych w prawie finansowym (R. Mastalski).....	40
1. Konstytucyjne podstawy ustawy o finansach publicznych	40
2. Zakres regulacji prawnej ustawy o finansach publicznych.....	44
3. Ustawa o finansach publicznych a finanse publiczne	48

CZĘŚĆ DRUGA

PRAWO BUDŻETOWE	51
-----------------------	----

Rozdział I

Budżet państwa (R. Kowalczyk)	53
1. Pojęcie i ewolucja instytucji budżetu.....	53
1.1. Ewolucja budżetu.....	53
1.2. Podstawy prawne budżetu	54
1.3. Funkcje budżetu	55
1.4. Cechy budżetu i jego charakter prawny	56
1.5. Zasady budżetowe	58
2. Struktura i zakres budżetu państwa.....	61
2.1. Struktura ustawy budżetowej.....	61
2.2. Zakres budżetu	62

3. Dochody i wydatki, przychody i rozchody budżetu państwa.....	62
3.1. Dochody i przychody	62
3.2. Wydatki i rozchody	63

Rozdział II

Procedura budżetowa – planowanie i wykonywanie budżetu	66
1. Wieloletnie planowanie finansowe (K. Kopyściańska).....	66
2. Opracowanie projektu i uchwalenie budżetu państwa (K. Kopyściańska)	69
3. Tryb wykonywania budżetu państwa.....	72
3.1. Zasady wykonywania budżetu państwa (D. Antonów).....	72
3.2. Podmioty wykonujące budżet (D. Antonów).....	76
3.3. Zmiany budżetu w trakcie jego wykonywania (W. Miemiec).....	81
3.3.1. Przeniesienie planowanych wydatków budżetowych	82
3.3.2. Zwiększenie planowanych wydatków z rezerw budżetowych	84
3.3.3. Blokowanie planowanych wydatków budżetowych	87
4. Kontrola wewnętrzna i audyt wewnętrzny (A. Huchla).....	88
4.1. Kontrola wewnętrzna	88
4.2. Audyt wewnętrzny	89

Rozdział III

Budżet środków europejskich (M. Kopyściański)	91
1. Pojęcie i zakres budżetu środków europejskich	91
2. Deficyt i nadwyżka budżetu środków europejskich	92
3. Podstawowe zasady wykonywania budżetu środków europejskich	93
4. Sankcje z tytułu nieprawidłowego wykorzystania środków europejskich	95

Rozdział IV

Odpowiedzialność za naruszenie dyscypliny finansów publicznych	97
1. Pojęcie i charakter prawny odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych (W. Miemiec).....	97
2. Zasady ogólne odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych (W. Miemiec)	99
3. Zakres podmiotowy odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych (W. Miemiec)	102
4. Zakres przedmiotowy odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych (K. Kopyściańska, W. Miemiec).....	103
5. Organy właściwe w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych (K. Kopyściańska).....	105
6. Podstawowe zasady postępowania w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych (W. Miemiec).....	107

Rozdział V

Dług publiczny w sektorze finansów publicznych (P. Zawadzka)	111
1. Pojęcie długu publicznego	111
2. Dług publiczny a deficyt budżetowy	116
3. Źródła finansowania długu publicznego i deficytu budżetowego	118

4. Procedury ostrożnościowe i sanacyjne	122
5. Poręczenia i gwarancje	125

CZĘŚĆ TRZECIA

PRAWO PODATKOWE	127
-----------------------	-----

Rozdział I

Ekonomiczne i prawne granice opodatkowania (R. Mastalski)	129
--	------------

1. Polityka podatkowa a gospodarka	129
2. Istota prawna podatku	132
3. Miejsce prawa podatkowego w systemie prawa	134

Rozdział II

System prawa podatkowego (R. Mastalski)	139
--	------------

1. System podatkowy a system prawa podatkowego	139
2. Ogólne prawo podatkowe	141
3. Szczegółowe prawo podatkowe	143

Rozdział III

Źródła prawa podatkowego w procesie jego stosowania (R. Mastalski)	148
---	------------

1. Problemy walidacyjne stosowania prawa podatkowego	148
2. Formalne źródła prawa podatkowego	150
2.1. Konstytucyjne źródła prawa podatkowego	150
2.2. Ustawa jako źródło prawa podatkowego	152
2.3. Podstawowe akty prawne w systemie źródeł prawa podatkowego	153
2.4. Prawo międzynarodowe jako źródło prawa podatkowego	155
2.5. Prawo unijne jako źródło prawa podatkowego	158

Rozdział IV

Wykładnia prawa podatkowego w procesie jego stosowania (R. Mastalski)	162
--	------------

1. Założenia wykładni prawa podatkowego	162
2. Rodzaje wykładni prawa	164
2.1. Wykładnia językowa	164
2.2. Wykładnia systemowa	170
2.3. Wykładnia celowościowa	173
3. Wnioskowania prawnicze w procesie wykładni prawa podatkowego	176
3.1. Reguły inferencyjne w prawie podatkowym	176
3.2. Reguły kolizyjne w wykładni prawa podatkowego	179
4. Wpływ orzecznictwa na wykładnię i stosowanie prawa podatkowego	183

Rozdział V

Zobowiązania podatkowe	186
-------------------------------------	------------

1. Pojęcie i elementy zobowiązania podatkowego (P. Borszowski)	186
2. Podmioty zobowiązań podatkowych i ich odpowiedzialność (A. Huchla)	190
2.1. Pojęcie i zakres odpowiedzialności podatkowej	190

2.2. Podatnik i jego odpowiedzialność	191
2.3. Płatnik i jego odpowiedzialność	193
2.4. Inkasent i jego odpowiedzialność	193
2.5. Następcy prawni i ich odpowiedzialność	194
2.6. Osoby trzecie i ich odpowiedzialność.....	196
3. Powstawanie zobowiązań podatkowych (P. Borszowski)	197
4. Zabezpieczenia wykonania zobowiązań podatkowych (K. Kopyściańska).....	200
4.1. Zabezpieczenie zobowiązań podatkowych na podstawie art. 33 o.p.....	200
4.1.1. Wprowadzenie.....	200
4.1.2. Zakres podmiotowy i przedmiotowy zabezpieczenia	201
4.1.3. Przesłanki zabezpieczenia.....	202
4.2. Zabezpieczenie zobowiązań podatkowych hipoteką przymusową i zastawem skarbowym	202
4.2.1. Podmioty hipoteki przymusowej	203
4.2.2. Przedmiot hipoteki przymusowej	204
4.2.3. Sposób ustanowienia hipoteki przymusowej.....	204
4.2.4. Zastaw skarbowy.....	205
4.2.5. Podmioty zastawu skarbowego	206
4.2.6. Przedmiot zastawu skarbowego	206
4.2.7. Sposób ustanowienia zastawu skarbowego.....	206
5. Wygasanie zobowiązań podatkowych (P. Borszowski)	207

Rozdział VI

Postępowanie podatkowe	214
1. Istota i specyfika postępowania podatkowego (A. Huchla)	214
2. Organy podatkowe (D. Antonów).....	217
3. Przebieg postępowania podatkowego (A. Huchla).....	221
3.1. Strona w postępowaniu podatkowym	222
3.2. Wszczęcie postępowania.....	223
3.3. Aspekty formalne postępowania.....	224
3.4. Dowody w postępowaniu podatkowym	225
3.4.1. Księgi podatkowe	225
3.4.2. Deklaracje podatkowe	227
3.4.3. Informacje podatkowe.....	228
3.4.4. Oszacowanie podstawy opodatkowania.....	229
3.5. Decyzja.....	230
3.6. Odwołanie i postępowanie odwoławcze	230
3.7. Tryby wzruszenia decyzji ostatecznych	231
3.8. Postępowania szczególne, do których stosuje się przepisy działu IV ordynacji podatkowej.....	232
3.8.1. Porozumienia w sprawach ustalenia cen transakcyjnych	232
3.8.2. Interpretacje indywidualne	232
3.8.3. Wymiana informacji podatkowych z innymi państwami	233
3.8.4. Wydawanie zaświadczeń	234
4. Czynności sprawdzające (D. Antonów).....	234

5. Kontrola podatkowa (D. Antonów).....	237
6. Kontrola skarbową (D. Antonów).....	242

Rozdział VII

Podatki dochodowe	248
1. Podatek dochodowy od osób fizycznych (A. Huchla).....	248
1.1. Ogólna charakterystyka	248
1.2. Podmiot podatku	248
1.3. Przedmiot opodatkowania.....	249
1.4. Obliczenie podatku	250
1.4.1. Przychody.....	250
1.4.2. Koszty	251
1.4.3. Podstawa opodatkowania i stawki	252
1.5. Pobór podatku.....	253
1.6. Zeznanie roczne	253
2. Podatek dochodowy od osób prawnych (P. Borszowski, A. Huchla).....	254
2.1. Ogólna charakterystyka	254
2.2. Podmiot podatku	255
2.3. Przedmiot podatku	256
2.4. Podstawa opodatkowania	261
2.5. Stawki podatkowe.....	263
2.6. Pobór podatku.....	263
3. Ryczałt podatkowy	264
3.1. Pojęcie ryczałtu podatkowego (R. Mastalski)	264
3.2. Konstrukcja prawna ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych oraz przychodów osób duchownych (R. Mastalski)	265
3.3. Konstrukcja prawna podatku tonażowego (W. Miemiec)	266
3.4. Ocena konstrukcji prawnej ryczałtu podatkowego (R. Mastalski)	268

Rozdział VIII

Podatki obrotowe	270
1. Ogólna charakterystyka (R. Mastalski)	270
2. Harmonizacja podatku od wartości dodanej i podatku akcyzowego w Unii Europejskiej (R. Mastalski).....	272
3. Podatek od towarów i usług (R. Mastalski).....	276
3.1. Podmiot podatku	276
3.2. Przedmiot podatku	278
3.3. Podstawa opodatkowania	281
3.4. Stawki podatkowe.....	282
3.5. Obowiązek i zobowiązanie podatkowe.....	283
3.6. Technika obliczania i poboru podatku	285
4. Podatek akcyzowy (R. Mastalski).....	288
4.1. Podstawowe założenia.....	288
4.2. Zakres podmiotowy i przedmiotowy	288
4.3. Obowiązek i zobowiązanie podatkowe.....	291
4.4. Podstawa opodatkowania i stawki podatkowe	293

4.5. Obliczanie i pobór podatku	294
5. Podatek od gier (R. Mastalski)	295
6. Podatek od czynności cywilnoprawnych (W. Miemiec)	296
6.1. Uwagi ogólne	296
6.2. Zakres przedmiotowy	297
6.3. Zakres podmiotowy	299
6.4. Podstawa opodatkowania i stawka podatku	300
6.5. Obowiązek i zobowiązanie podatkowe oraz ustalenie i pobór podatku	301
6.6. Zwrot podatku	302

Rozdział IX

Podatki przychodowe i majątkowe	303
1. Podatek rolny (P. Borszowski)	303
2. Podatek leśny (P. Borszowski)	306
3. Podatek od nieruchomości (P. Borszowski)	308
4. Podatek od środków transportowych (W. Miemiec)	314
4.1. Zakres podmiotowy	314
4.2. Zakres przedmiotowy	314
4.3. Podstawa opodatkowania i stawka podatku	316
4.4. Powstanie i wygaśnięcie obowiązku podatkowego, wymiar i pobór podatku	316
4.5. Zwrot podatku	318
5. Opłata targowa, miejscowa i uzdrowiskowa oraz opłata od posiadania psów (R. Kowalczyk)	318
5.1. Opłata targowa	318
5.2. Opłata miejscowa i uzdrowiskowa	320
5.3. Opłata od posiadania psów	321
6. Podatek od spadków i darowizn (D. Antonów)	322
6.1. Uwagi ogólne	322
6.2. Podmiot i przedmiot	323
6.3. Podstawa opodatkowania	326
6.4. Stawka podatkowa	328
6.5. Wymiar i pobór	329

CZĘŚĆ CZWARTA

PRAWO CELNE (K. SAWICKA)	331
---------------------------------------	------------

Rozdział I

Prawo celne w systemie prawa	333
1. Pojęcie i przedmiot regulacji prawa celnego	333
2. Źródła prawa celnego	335

Rozdział II

Cło jako danina publiczna	340
1. Pojęcie i funkcje cła	340
2. Klasyfikacja cel	343

3. Konstrukcja prawna cła	345
3.1. Wspólna Taryfa Celna	346
3.2. Pochodzenie towarów	347
3.3. Wartość celna towarów	349
4. Zwolnienia celne	351

Rozdział III

Wprowadzenie towaru na obszar celny Unii Europejskiej.

Przeznaczenie celne towaru	352
1. Wprowadzenie towaru	352
2. Przeznaczenie celne towaru – uwagi ogólne	354
3. Objęcie towaru procedurą celną	355
3.1. Pojęcie i rodzaje procedur celnych	355
3.2. Zgłoszenie celne	357
3.3. Procedury uproszczone	359
3.4. Zwolnienie towaru	359
4. Pozostałe przeznaczenia celne	360
4.1. Wprowadzenie towaru do wolnego obszaru celnego lub składu wolnocłowego	360
4.2. Powrotny wywóz, zniszczenie i zrzeczenie się towaru	361

Rozdział IV

Dług celny	363
1. Pojęcie długu celnego	363
2. Zabezpieczenie kwoty wynikającej z długu celnego	364
3. Powstanie długu celnego	366
4. Pokrycie kwoty długu celnego	368
5. Zwrot i umorzenie należności celnych	369

Rozdział V

Organy celne. Postępowanie w sprawach celnych	371
1. Organy celne	371
2. Postępowanie w sprawach celnych	373

CZĘŚĆ PIĄTA

PRAWO FINANSÓW SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO	379
--	-----

Rozdział I

Decentralizacja finansów publicznych a samodzielność finansowa jednostek

samorządu terytorialnego (W. Miemieć)	381
1. Pojęcie decentralizacji i jej zakres	381
2. Pojęcie i zakres samodzielności finansowej jednostek samorządu terytorialnego ..	383
3. Gwarancje samodzielności finansowej jednostek samorządu terytorialnego	385

Rozdział II

Budżet jako podstawowa instytucja finansów samorządowych (K. Sawicka)	389
1. Pojęcie budżetu	389
2. Uchwała budżetowa jako podstawa prowadzenia gospodarki finansowej	392
3. Wieloletnia prognoza finansowa.....	397

Rozdział III

Dochody i wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego (R. Kowalczyk) ...	402
1. Struktura dochodów	402
2. Dochody własne	402
2.1. Dochody z tytułu danin publicznoprawnych	403
2.2. Dochody z majątku	404
2.3. Wpłaty od jednostek organizacyjnych i samorządowych osób prawnych	405
2.4. Pozostałe dochody	405
3. Subwencja ogólna	406
4. Dotacje celowe	407
5. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego	409
5.1. Doktrynalna klasyfikacja wydatków	409
5.2. Normatywna klasyfikacja wydatków	410

Rozdział IV

Procedura stosowana w zakresie budżetu jednostki samorządu terytorialnego	413
1. Opracowanie projektu i uchwalenie budżetu (M. Uśák)	413
2. Tryb wykonywania budżetu (K. Sawicka)	416
2.1. Zasady wykonywania budżetu	417
2.2. Podmioty wykonujące budżet	420
2.3. Zmiany w toku wykonywania budżetu	424
3. Tryb zatwierdzania wykonania budżetu (K. Sawicka)	428
3.1. Kontrola wykonania budżetu za pierwsze półrocze	428
3.2. Kontrola wykonania budżetu po zakończeniu roku budżetowego	429

Rozdział V

Nadzór i kontrola gospodarki finansowej jednostek samorządu terytorialnego przez regionalne izby obrachunkowe (M. Uśák)	432
1. Status i zadania regionalnych izb obrachunkowych	432
2. Działalność nadzorcza	433
3. Działalność kontrolna	434
4. Pozostała działalność	437

CZĘŚĆ SZÓSTA

PRAWO BANKOWE	439
----------------------------	-----

Rozdział I

Bank centralny (E. Fojcik-Mastalska)	441
1. Miejsce i rola banku centralnego w systemie bankowym	441

2. Status prawny, cele i zadania Narodowego Banku Polskiego.....	445
3. Organy Narodowego Banku Polskiego.....	450
4. Niezależność Narodowego Banku Polskiego.....	452
5. Miejsce Narodowego Banku Polskiego w sieci bezpieczeństwa finansowego.....	454
6. Narodowy Bank Polski w Europejskim Systemie Banków Centralnych	459

Rozdział II

Prawo walutowe i dewizowe (E. Fojcik-Mastalska).....	463
1. Publiczne prawo pieniądza.....	463
2. Ustrój pieniężny Polski	464
3. Wymienialność złotego	467
4. Regulacja prawna obrotu dewizowego	469
5. Zarys europejskiego prawa walutowego	472

Rozdział III

Publiczne prawo rynku finansowego. Charakterystyka ogólna.....	476
1. Pojęcie i zakres prawa rynku finansowego (P. Zawadzka).....	476
2. Zasady prawnej organizacji rynku finansowego (P. Zawadzka).....	478
2.1. Sektor bankowy	480
2.2. Sektor ubezpieczeń	481
2.3. Sektor usług inwestycyjnych.....	483
3. Podejmowanie działalności przez instytucje finansowe (D. Wojtczak).....	483
4. Nadzorowanie instytucji finansowych (D. Wojtczak).....	488
4.1. Pojęcie, zakres i cele nadzoru nad instytucjami finansowymi.....	488
4.2. Nadzór skonsolidowany i uzupełniający	491
4.3. Instytucjonalna struktura nadzoru nad instytucjami finansowymi.....	493

Rozdział IV

Publiczne prawo bankowe	497
1. Status prawny banków. Rodzaje banków. System bankowy.....	497
1.1. Pojęcie banku (D. Wojtczak)	497
1.2. Szczególne obowiązki i uprawnienia banków (E. Rutkowska-Tomaszewska)	498
1.3. Rodzaje banków (D. Wojtczak)	508
1.4. Pojęcie i struktura systemu bankowego (D. Wojtczak)	511
2. Gospodarka finansowa banków (M. Uśák).....	513
2.1. Zagadnienia wstępne	513
2.2. Fundusze własne banków	516
2.3. Adekwatność kapitałowa	518
2.4. Limity związane z koncentracją ryzyka	520
2.5. Rezerwy tworzone przez banki	522
2.6. Kierunki przyszłych zmian w regulacji gospodarki finansowej banków	524
3. Prawne formy konsolidacji (koncentracji) banków (M. Uśák).....	524
3.1. Zagadnienia wstępne	524
3.2. Łączenie się banków	527
3.3. Zrzeszanie się banków	529
3.4. Inne formy współdziałania banków	532

4. Procedury na gruncie prawa bankowego (M. Kopyściański)	533
4.1. Ogólne zasady tworzenia banków	533
4.2. Tworzenie banków w trzech dopuszczalnych formach organizacyjno- -prawnych.....	538
4.3. Postępowanie naprawcze.....	540
4.4. Likwidacja banku	544
4.5. Upadłość banku	546
5. System gwarantowania depozytów (P. Zawadzka)	548
5.1. Cel systemu gwarantowania depozytów	548
5.2. Organy BFG	549
5.3. Obowiązkowy system gwarantowania depozytów	550
5.4. Pomoc finansowa dla banków.....	552
5.5. Działalność analityczna	553
6. Nadzór bankowy (E. Rutkowska-Tomaszewska).....	554
6.1. Nadzór bankowy w ustawie o nadzorze nad rynkiem finansowym	554
6.2. Pojęcie, cechy i funkcje nadzoru bankowego.....	556
6.3. Zakres podmiotowy nadzoru bankowego.....	559
6.4. Zakres przedmiotowy nadzoru bankowego	560
6.5. Organizacja i finansowanie nadzoru bankowego w ramach zintegrowanego nadzoru nad rynkiem finansowym	561
6.6. Środki nadzoru bankowego i zasady ich stosowania.....	562
6.7. Nadzór skonsolidowany nad holdingami.....	566
6.8. Nadzór uzupełniający nad konglomeratami finansowymi	568

Rozdział V

Prywatne prawo bankowe (W. Srokosz)	571
1. Prywatne a publiczne prawo bankowe.....	571
2. Czynności bankowe jako instytucja prawa bankowego	573
3. Outsourcing bankowy	577
4. Przyjmowanie wkładów pod tytułem zwrotnym.....	580
4.1. Pojęcie rachunku bankowego.....	580
4.2. Rodzaje rachunków bankowych	581
4.3. Obowiązek posiadania przez przedsiębiorcę rachunku bankowego.....	581
4.4. Umowa rachunku bankowego.....	582
4.5. Umowa rachunku oszczędnościowego	585
4.6. Umowa o rachunek powierniczy	585
5. Udzielanie kredytu	586
5.1. Etapy udzielania kredytu.....	586
5.2. Umowa kredytu.....	587
5.3. Zdolność kredytowa	589
5.4. Kredyt konsumencki.....	590
6. Przeprowadzanie bankowych rozliczeń pieniężnych.....	596
6.1. Pojęcie bankowych rozliczeń pieniężnych.....	596
6.2. Regulacja unijna	596
6.3. Rodzaje bankowych rozliczeń pieniężnych.....	598

6.4. Polecenie przelewu i polecenie zapłaty	598
6.5. Karty płatnicze	599
6.6. Odpowiedzialność banków uczestniczących w cyklu rozliczeniowym	601
6.7. Rozrachunki międzybankowe.....	602
7. Gwarancja bankowa.....	602
 Bibliografia	 605
 Skorowidz rzeczowy	 619
 Noty o Autorach	 635